

УДК 331.5(477)

Доц. С.Т. Дуда, канд. екон. наук;
магістрант М.М. Івасишин – Львівська КА

ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Висвітлюємо трудовий потенціал через призму проблем зайнятості населення, а також запропонуємо шляхи подолання проблем зайнятості населення з вищою освітою та з'ясуємо напрями соціальної політики держави у цій сфері.

*Assoc. prof. S.T. Duda; undergraduate M.M. Ivasyshyn –
L'viv commercial academy*

Labour potential of Ukraine: problems of employment of population and ways of their overcoming

Labour potential lights up through the prism of problems of employment of population, and also the ways of overcoming of problems of employment of population are offered with higher education and turns out directions of social policy of the state in this sphere.

Покращення показників якості життя населення України та наближення їх до європейських стандартів потребує інтенсивного розвитку економіки нашої держави на основі посилення її конкурентоспроможності. Динамічний соціально-економічний прогрес в Україні має базуватися передусім на розвитку та ефективному використанні найціннішого ресурсу сьогодення – трудового потенціалу суспільства та посиленні його інноваційної активності.

Трудовий потенціал – це сукупна чисельність громадян працездатного віку, які за певних ознак (стан здоров'я, психофізіологічні особливості, освітній, фаховий та інтелектуальний рівні, соціально-етнічний менталітет) здатні та мають намір провадити трудову діяльність [2].

Багато робіт провідні вчені присвятили різним аспектам трудового потенціалу, а саме: соціальним переміщенням і трудовій міграції, збалансованості робочих місць і трудових ресурсів, якості робочої сили, проблемам зайнятості населення. Окремі аспекти проблеми, особливо питання співвідношення зайнятості з різними соціальними та економічними змінами, висвітлювались у працях Д. Кейса, А. Сміта і Д. Рікардо, М. Фрідмена, Ф. Хайєка. Аналіз соціальних чинників праці і зайнятості представлені у працях видатних соціологів: Г. Беккера, М. Вебера, Р. Мертона, Е. Мейо, Т. Парсонса, Н. Смелзера. Проблеми молодіжної зайнятості в умовах економічної реформи в Україні досліджували А. Копитов, Г. Соколова, А. Шаповалов, І.В. Золотова, А.С. Зуєв, Л.В. Константинов, С.А. Ушакін, Н.Н. Федотова, В.І. Чупров. Велике значення цих досліджень поза сумнівом, однак вони не повністю розкривають економічний і соціальний механізми трудового потенціалу. По суті не розглядаються управлінські аспекти проблеми зайнятості молоді, роль держави у реалізації цих програм.

Мета наукової роботи – виявити проблеми зайнятості фахівців з вищою освітою та з'ясувати напрями соціальної політики держави у цій сфері.

Оцінка трудового потенціалу України на сучасному етапі є неоднозначною. З одного боку, відбувається поліпшення певних якісних його харак-

теристик: збільшується частка населення з вищою освітою; зростає комп'ютерна грамотність; формується вміння працювати в ринковому середовищі; підвищується підприємницька активність. При цьому в Україні відбуваються процеси, що призводять до руйнації трудового потенціалу. Не підвищуються темпи відтворення населення (рис. 1), внаслідок чого його структура набуває більш вираженого депопуляційного характеру: погіршуються показники здоров'я людей усіх вікових груп; посилюється інтенсивність трудової міграції працездатного населення – за експертними оцінками, нині за кордоном працює понад 3,5 млн. осіб переважно молодого та середнього віку; зростають показники старіння: понад 50 % зайнятого населення – це особи у віці після 40 років, що свідчить не тільки про старіння населення, але і про старіння робочої сили [6].

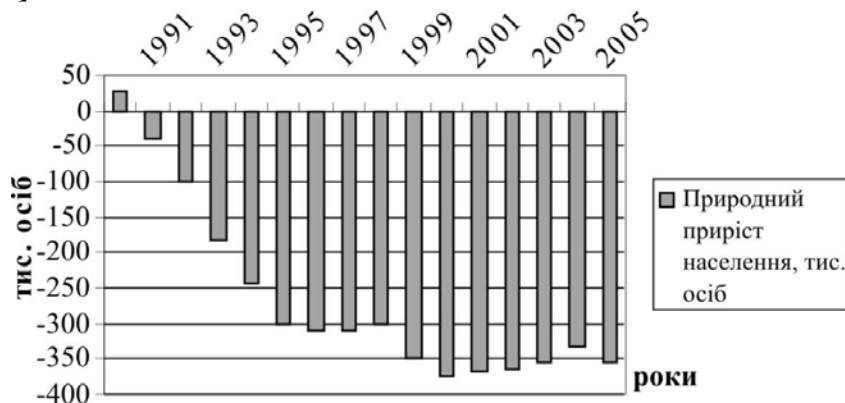

Рис. 1. Природний приріст населення, тис. осіб [5]

Серед головних причин таких тенденцій – поширення бідності внаслідок недостатньої, а подекуди – не виправдано низької оплати праці, особливо в сільській місцевості; неефективна система професійного навчання, підвищення кваліфікації та перекваліфікації фахівців робітничих спеціальностей; незадовільний стан медичного обслуговування населення і низька ефективність заходів щодо покращення охорони здоров'я та праці тощо. Унаслідок цього нині за середнього рівня безробіття серед населення працездатного віку в першому кварталі 2007 р. 8 % підприємств, а в дев'яти регіонах України – понад 10 % відчувають гостру нестачу кваліфікованих робочих кадрів [4, ст. 165]. Усе це надає підстав очікувати, що дефіцит кадрів в найближчому майбутньому може стати вагомим чинником, який гальмуватиме подальший розвиток вітчизняної економіки і відповідно підвищення добробуту громадян України (рис. 2).

Впродовж минулого року на ринку праці спостерігався попит інженерно-технічних та будівельних професій через зростання промислового виробництва та будівництва. Попит на "виробничі" професії перевищує пропозиції [3]. Таку тенденцію легко пояснити. Частина фахівців радянського зразка за час виробничого застою втратили "робочу" кваліфікацію – здебільшого вони мігрували у прибутковіші на той момент підприємства, приміром, торговельні. Частина – пішли на заслужений відпочинок. Тоді як молодих спеціалістів на сьогодні дуже мало. З переходом на комерційну основу багато ви-

щих навчальних закладів партіями викидають на ринок праці "модних" у 1990-2005 рр. фахівців – бухгалтерів, юристів, економістів.

Рис. 2. Динаміка кількості учнів та студентів усіх навчальних закладів, тис. грн. [3]

До того ж значно знизився й рівень професійної підготовки випускників професійно-технічних навчальних закладів. Це пояснюється тим, що економічне становище підприємств не дає змогу проводити практику учням та студентами в умовах реального виробництва а з іншої сторони матеріально-технічне та кадрове забезпечення системи освіти невинно погіршується. По суті понад 80 % навчального обладнання та техніки у таких закладах використовується більше, як 25 років. Воно морально та фізично застаріле [3].

Дефіцит висококваліфікованих фахівців нині спостерігається в усіх галузях. За даними рекрутингових агенцій, із загальної кількості претендентів заявленим вимогам відповідають лише близько 10 % [3].

Для подолання негативних тенденцій у формуванні трудового потенціалу необхідно, по-перше, в основу соціально-економічної політики держави покласти завдання досягнення конкурентних переваг національного ринку праці. Насамперед, на нашу думку, необхідно забезпечити зростання заробітної плати в усіх сферах економіки, і, насамперед, для кваліфікованих працівників. Запровадження всіх складових соціально відповідального бізнесу дасть змогу не тільки підвищити заробітну плату в рази, але й на основі економічного зростання здійснити перерозподіл національного доходу на користь праці, головним чином, кваліфікованих працівників. На сьогодні відбуваються перші кроки у цьому напрямку: підвищення мінімальних стандартів в оплаті праці, запропоновано II етап Єдиної тарифної сітки, в проекті Держбюджету на 2008 рік, реалізується 76 соціальних та гуманітарних державних цільових програм. Передбачені заходи безпосередньо сприяють збереженню та подальшому розвитку трудового потенціалу України.

По-друге, забезпечити на кожному робочому місці безумовного дотримання законодавства про працю та гідних умов праці. Міністерство економіки України разом з іншими центральними органами виконавчої влади за участю науковців та громадськості розробило і скерувало до Кабінету Міністрів України проект Державної програми економічного і соціального розвитку України на 2008 рік. Окремий розділ цієї програми – "Забезпечення гідної

праці та добробуту людей" – присвячено питанню розвитку людського капіталу. Організаційним комітетом з проведення Другого всеукраїнського форуму "Збереження і розвиток трудового потенціалу України" з квітня цього року розроблявся проект Концепції загальнодержавної цільової соціальної програми "Збереження і розвиток трудового потенціалу України на 2008-2017 роки".

Основним завданням Загальнодержавної програми буде створення умов для збереження і розвитку трудового потенціалу України через надання ефективного соціального захисту, забезпечення умов гідної праці та добробуту людей, підвищення якості життя населення, збереження здоров'я громадян, розвиток демографічного потенціалу країни та підтримання високих темпів економічного зростання.

Та найважливіше, на нашу думку, одним із наріжних каменів національної політики у сфері розвитку людських ресурсів та сфері зайнятості має стати формування та розвиток єдиної цілісної системи неперервної професійної освіти. Рівень і якість трудового потенціалу, перспективи його розвитку є визначальними у стабільності та конкурентоспроможності економіки України.

Література

1. Закон України "Про зайнятість населення із змінами і доповненнями" від 18 грудня 1991 р.
2. Указ Президента України "Про Основні напрями розвитку трудового потенціалу в Україні на період до 2010 р." від 3 серпня 1999 р.
3. Косів Л. Як знайти персонал на підприємство// Молодь і підприємництво: Всеукраїнський молодіжний журнал. – 2003, № 7. – С. 34-38.
4. Ткач Д., Заставецький Т. Проблеми зайнятості населення у малих міських поселеннях агропромислових регіонів// Регіональні проблеми зайнятості і ринку праці: Матер. Всеукраїнської наук.-практ. конф. (13-14 травня, 2004 р.). – Тернопіль: Економічна думка. – 2004. – С. 165-166.
5. Статистичний щорічник України за 2006 р. [Електрон. ресурс]. – Доступний з: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Офіційний сайт Державної служби зайнятості. [Електрон. ресурс]. – Доступний з: <http://www.dcz.gov.ua>

УДК 336.748.12

Здобувач В.М. Варгас – Львівська КА

ЩОДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ БАЗОВОЇ ІНФЛЯЦІЇ

Розкрито суть показника базової інфляції, визначено його роль у регулюванні інфляційним процесом.

Ключові слова: індекс споживчих цін, базовий індекс споживчих цін, сезонні коливання.

Competitor V.M. Vargas – L'viv commercial academy

In relation to the question of determination of base inflation

Essence of index of core inflation is exposed, his role is certain in adjusting by an inflationary process

Keywords: consumer price index, core consumer price index, seasonal vibrations